

باز هم مسئله کنکور

در آزمون سراسری سال ۱۳۹۶، همچون چند سال اخیر، سؤال‌هایی از کتاب «دینی و قرآن» طراحی شد که با اهداف کتاب و دانسته‌های دانش‌آموزان و برنامه‌های تنظیم شده در تضاد و تناقض بود؛ تضاد و تناقضی که برای همه کارشناسان، به‌خصوص شما دبیران آشکار است و با اینکه در این چند سال نقدهای کارشناسی دقیق از جانب شما دبیران و نویسندگان کتاب دینی و قرآن و دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی که متولیان و طراحان برنامه هستند، در اختیار طراحان سؤال‌های کنکور قرار گرفته، اما با هیچ‌گونه برخورد اصلاحی از طرف آنان روبه‌رو نشده‌ایم.

مایه تأسف است که برای جبران این روش طراحی سؤالات و کاهش فشارهای بی‌مورد بر دانش‌آموزان، مؤلفان کتاب ناچار شده‌اند از برخی اهداف آموزشی خود عدول کنند و تعدادی از آیات درس‌ها را که برای تقویت اندیشه و تدبر دانش‌آموزان بود، در کتاب‌های سال دهم و یازدهم حذف کنند.

کاهش سازمان‌سنجش از چندین هزار دبیر دینی و قرآن استعلام و نظرخواهی می‌کرد که طراحی سؤالات چهارگزینه‌ای به این شیوه چه تأثیری بر فرایند آموزش در مدارس داشته است؟ آیا سبب افزایش بینش و نگرش دینی دانش‌آموزان شده است؟ آیا علاقه‌مندی آنان به مباحث را بیشتر کرده است؟

همگان، از جمله طراحان سؤال کنکور، می‌دانند که رویکردهای آنان در طراحی سؤال، در چگونگی آموزش و روش کار معلم و دانش‌آموزان دوره متوسطه نقش اصلی را دارد. از این‌رو، بسیار ارزشمند است که سؤال‌ها را به گونه‌ای طراحی کنند که به تحقق اهداف مصوب آموزشی کمک کند و به ارتقای کیفی آموزش منجر شود. ما در سال‌های قبل به‌طور مصداقی و موردی اشکالات درصد قابل ملاحظه‌ای از سؤال‌های کنکور را نشان داده‌ایم. لذا در این نوشتار

اصولاً این اندیشه که آزمون درس قرآن و تعلیمات دینی در کنکور باید از درجه سختی قابل ملاحظه‌ای برخوردار باشد تا این درس اهمیت یابد و دانش‌آموزان آن را جدی بگیرند و بهتر بخوانند، از پایه و اساس غلط و ویران‌کننده است

نمی‌خواهیم آن موارد را تکرار کنیم. نگرانی ما این است که با کاهش متن عربی آیات کتاب که وسیله اصلی سخت کردن سؤال‌های کنکور در این درس بود، طراحان به ابزارهای دیگری متوسل شوند. مثلاً از بخش‌های «برای مطالعه» یا پاورقی‌ها و قسمت‌هایی از کتاب که مربوط به متن آموزشی نیست و صرفاً برای اطلاعات بیشتر آمده است، سؤال کنند و دانش‌آموزان را غافلگیر نمایند.

البته اگر این اتفاق در سال‌های آینده رخ بدهد، باز هم ممکن است مؤلفان به یک اقدام ناخواسته دیگر روی آورند و ناچار شوند پاورقی‌ها و قسمت‌هایی برای مطالعه و تکمیلی را از کتاب حذف کنند تا حداقل با این روش مانع از وارد آمدن فشار مضاعف بر دانش‌آموزان شوند.

اصولاً این اندیشه که آزمون درس قرآن و تعلیمات دینی در کنکور باید از درجه سختی قابل ملاحظه‌ای برخوردار باشد تا این درس اهمیت یابد و دانش‌آموزان آن را جدی بگیرند و بهتر بخوانند، از پایه و اساس غلط و ویران‌کننده است. به جای هر نقد و تحلیل نظری که طراحان بخواهند بر آن خدشه وارد کنند، کافی است به واقعیت نگاه کنیم و مشاهده عینی و ملموس هزاران دبیر را ببینیم. بالاخره، اگر این قبیل سؤال‌ها به آموزش مباحث کتاب دین و زندگی کمک می‌کرد، بخش اعظمی از دبیران از آن استقبال می‌کردند و فواید آن را متذکر می‌شدند، در حالی که دقیقاً عکس این موضوع جاری است و عموم دبیران از تأثیر نامطلوب این آزمون‌ها بر آموزش سخن می‌گویند.

البته می‌دانیم که در موضوع کنکور، مسئولیت اصلی رعایت استانداردها و رویکردها، برنامه‌ها و اهداف آموزشی با سازمان سنجش است. لذا انتظار آن است که مسئولان محترم سازمان به این مسئله به‌طور جدی رسیدگی کنند و منفعت‌نهایی و درازمدت دانش‌آموزان را در نظر قرار دهند.

سردبیر